

γανωτήρα ή, Ναύστ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. *γανωτήρας ἢ κατ' εὐθείαν ἔκ τοῦ ρ. γανώνω (I).

Ἡ λεκάνη ἢ περιέχουσα τὸν πρὸς κασσιτέρωσιν χαλκίνων σκευῶν κασσίτερον.

γανωτής ὁ, σύνθηθ. γανουτής βόρ. ιδιώμ.

Ἐκ τοῦ ρ. γανώνω (I).

1) Ὁ ἔχων ἐπάγγελμα νὰ γανώνῃ διὰ κασσιτέρου σκεύη, κασσιτερωτής. Συνών. ιδ. ἐν λ. γανωμάρις.

2) Ἐπιτήδειος ἐκμεταλλευτῆς Μακεδ. (Σέρρ. κ. ἀ.).

γανωτικό τό, Κρήτ. γανουτ'κό Στερελλ. (Αἰτωλ.) Πληθ. γανωτικά τά, σύνθηθ.

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. *γανωτικός. Διὰ τὸν πληθ. γανωτικά πβ. τὰ ὅμοια ἀργατικά, πλεχτικά, πλυστικά, ραφτικά, φκειαχτικά, ψηστικά κτλ.

Ἡ ἀντιμισθία τοῦ κασσιτερωτοῦ.

γάου μόρ. κοιν.

Λέξις πεποιημένη.

Ἡ λ. λέγεται εἰς δήλωσιν τῆς ὑλακῆς τοῦ κυνός. Συνών. βάβ, βάου, γάβ, γάβου.

γάους ὁ, Σάμ.

Λέξις πεποιημένη ἔκ τοῦ μορ. γάου.

Ὁ κύων εἰς τὴν παιδικὴν γλῶσσαν.

γάρ σύνδ. σύνθηθ. γάρες Πελοπ. (Βούρβουρ.)

Ὁ ἀρχ. αἰτιολογικὸς σύνδ. γάρ.

1) Εὐχρηστος ἢ λ. αἰτιολογικῶς μόνον εἰς φράσεις ἀρχαίας ἀπολύτως χρησιμοποιουμένη καὶ ἄνευ αἰτιολογούμενης προτάσεως: Οὐ γὰρ οἶδαι τί ποιοῦσι. Ὁ γὰρ θάνατός σου ζωὴ μου ἐστί. Ἐννοεῖται καὶ γάρ. || Γνωμ. Τὰ γὰρ καλὰ μαθήματα φέρουσι καὶ τὰ χρήματα. 2) Ὡς ἀπορηματικὸν μόριον μὲ τὴν σημασίαν τοῦ μήπως Πελοπ. (Ἀρκαδ. Βούρβουρ. Δημητσάν. Καλάβρυτ. Κόκκιν. Μάναρ. Παππούλ. Σουδεν. Στεμνίτσ. κ. ἀ.): Γὰρ ἐμὲ γεροκόμησε; Γὰρ ἔχω τίποτε νὰ σοῦ δώσω; Δημητσάν. Γάρες ἤξερα πῶς ἤσουν ἄρρωστος νὰ ῥθω νὰ σὲ δῶ; || Ἄσμ.

Γὰρ εἶσαι μῆλο νὰ σὲ φάω, κυδῶνι νὰ σὲ κρύψω; εἶσαι ντερβίσης ξακουστός, ῥε τὴν Πόλη ξακουσμένος Μάναρ.

Γὰρ εἶμαι δέντρο νὰ κοπῶ, ἐλαῖα καὶ νὰ λυγίσω; γὰρ εἶμαι καὶ παλαιάνθρωπος γιὰ νὰ τὸ μαρτυρήσω; Στεμνίτσ.

Πβ. μηγάρις, τιγάρις.

γαραλαῖα ή, Πόντ. (Χαλδ.) γαραλαγία Πόντ. (Κερασ. Χαλδ.) γαραλαγία Πόντ. (Κερασ.)

Ἐκ τοῦ περιφραστικοῦ γὰρ ἰ λαλία < Τουρκ. καρά = μαῦρος, ἄγριος, ἀπαίσιος καὶ Ἑλλην. λαλία = λαλιά, ὅπερ μετεπλάσθη οὕτω ἢ διὰ τῆς κατ' ἀνομοίωσιν ἀποβολῆς τοῦ ἐτέρου λ ἢ κατ' ἐπίδρασιν τοῦ σημασιολογικῶς συγγενεύοντος ρ. γαραλαῖζω.

Τὸ νὰ φωνάζῃ κανεῖς δυνατά, ἰσχυρὰ κραυγὴ. Συνών. γαραλαίσμα.

γαραλαῖζω Πόντ. (Ἄμισ. Ἱμερ. Ὁφ. Σούρμ. Τραπ. Χαλδ. κ. ἀ.) γαραλαγίζω Πόντ. (Κερασ.)

Λέξις πεποιημένη ἔκ μορ. γὰρ ἰλ ἰσχυρὸν κρότον δηλοῦντος. Περί τῶν μιμητῶν ἐν γένει ρημάτων τῆς διαλέκτου ιδ. Ἀνθ. Παπαδόπ. ἐν Ἀρχ. Πόντ. 12 (1946) 55-58. Τὸ ρῆμα δύναται νὰ ἐτυμολογηθῇ καὶ ἀπὸ τοῦ οὐσ. γαραλαῖα.

ΛΕΞΙΚΟΝ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ

Φωνάζω δυνατά, κραυγάζω γοερῶς ἐνθ' ἄν.: Ἐγαρ-
λαίξεν ἄσ' σὰ ξυλέας (ἀπὸ τοῖς ξυλῆς) Χαλδ. Τὸ μωρὸν
γαραλαῖζ' κ' ἢ μάννα θε' κ' ἀκούει ἀτο (δὲν τὸ ἀκούει)
αὐτόθ.

γαραλαίσμα τό, Πόντ. (Ὁφ. Σούρμ. κ. ἀ.) γαρα-
λαίσμαν Πόντ. (Τραπ. Χαλδ. κ. ἀ.) γαραλάγισμαν Πόντ.
(Κερασ. κ. ἀ.)

Ἐκ τοῦ ρ. γαραλαῖζω.

Γαραλαῖα, ὁ ιδ., ἐνθ' ἄν.: Ἀσ' σὸ πολλὰ τὸ γαρα-
λαίσμαν ἐκόπεν ἢ λαλία μ' (κόπηκε ἡ φωνή μου) Χαλδ.
Ἐξέγκεν τρανὰ γαραλαῖας, ἅμα κανεῖς κ' ἔκ' σεν ἄτον (ἐξέ-
βαλε μεγάλας κραυγὰς, ἀλλὰ κανεῖς δὲν τὸν ἤκουσεν) αὐτόθ.

γαραμψέα ή, Πόντ. (Κερασ.)

Ἐκ τοῦ οὐσ. γάραμψον καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ.
-έα, δι' ἣν ιδ. -εά.

Ἡ ὁσμὴ τοῦ γάραμψου, τοῦ μακεδονησίου: Γαραμ-
ψέαν μυρίζει τὸ φαεῖν.

γάραμψον τό, Πόντ. (Ἱμερ. Κερασ. Κοτύωρ. Κρώμν. Τραπ. Χαλδ.) γάραμψο Πόντ. (Ὁφ.) γάραμσον Πόντ.
(Κερασ.) γάραμσο Πόντ. (Σούρμ.)

Ἀγνώστου ἐτύμου.

Τὸ φυτὸν πετροσέλινον τὸ ἡμερον (petroselinum sa-
tivum) τῆς τάξεως τῶν σκιαδανθῶν (umbelliferae), μακε-
δονήσιον ἐνθ' ἄν.: Ἄσμ.

Τ' ὀμμάτ' ῥε ἄμον γάραμψον, τ' ὀφρύδ' ἀ παραφούλ' α,
τὸ στόμαν ἄτ' ἄμον κανκίν, νασὰν ποῦ βάλλ' καὶ πίνει
(τὰ μάτια τῆς ὥσάν μαῖντανός, τὰ φρύδια μοσκοκάρφια,
τὸ στόμα τῆς ὥσάν ποτήρι, χαρὰ σ' ἐκείνον ποῦ βάζει
καὶ πίνει) Κερασ. Συνών. μαῖντανός.

γαραμψόσπορον τό, Πόντ. (Τραπ.) γαραμψόσπορο
Πόντ. (Ὁφ. Σαράχ. Σούρμ.)

Ἐκ τῶν οὐσ. γάραμψον καὶ σπόρον, δι' ὃ ιδ.
σπόρος.

Ὁ σπόρος τοῦ μακεδονησίου, τοῦ πετροσελίνου ἐνθ'
ἄν.: Ἐσπειρα γαραμψόσπορα καὶ κ' ἐφύτρωσαν. Συνών.
μαῖντανόσπορος.

γαράντρα ή, Κεφαλλ.

Ἐκ τῆς ρήσεως τῆς Καινῆς Διαθήκης «καλῶς εἶπας
ὅτι ἄνδρα οὐκ ἔχω, πέντε γὰρ ἄνδρας ἔσχες καὶ νῦν ὃν
ἔχεις οὐκ ἔστι σου ἀνὴρ» (Ἰωάνν. 3, 17-18). Ἰδ. Πλο-
ρεντζ. ἐν Ἀθηνῶν 16 (1904) 213-4.

Γυνὴ ἀνήθικος, παλλακίς.

γαράτος ἐπίθ. Κωνπλ. Νικομήδ. Σκυρ. Χίος κ. ἀ.
—Λεξ. Περίδ. Βυζ. Αἰν. Ἐλευθερουδ. Μ'Εγκυκλ. Βλαστ.
279 Δημητρ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. γάρος καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. -ατος.

1) Ὁ μεθ' ἄλλης παρεσκευασμένος ἢ ὁ ἐντὸς ἄλλης
διατηρούμενος, ἰδίως ἐπὶ ἰχθύων παστῶν ἐνθ' ἄν.: Σκουμ-
πρὶ γαράτο, ψάρι γαράτο κτλ. β) Ἀλμυρὸς Νικομήδ.

2) Ὁ ἐντὸς ὄξους διατηρούμενος, ἰδίως ἐπὶ λαχανικῶν
Σκυρ. Συνών. τουρσί.

γαργαζάνι τό, Θράκ. (Σουφλ.) γαργαζάν' Θράκ.
(Σουφλ.) γαργαζάν' Ἀθην.

Λέξις πεποιημένη.

Φάρυγξ ἐνθ' ἄν.: Στάθ' κ' ἢ ἰλαῖα ῥε τοῦ γαργαζάνι μ'
Σουφλ.

γαργαζουλεά ή, Κεφαλλ. κ. ἀ.—Λεξ. Ἐλευθερουδ.
Μ'Εγκυκλ. Βλαστ. 463 Πρω. Δημητρ.

Ἐκ τοῦ οὗς. γαργαζούλι καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. -ζά.

Τὸ φυτὸν λωτὸς ὁ ἐδώδιμος (*lotus edulis*) τῆς τάξεως τῶν ἐλλοβοκάρπων (*leguminosae*). Συνών. μοσκοκερατριά.

γαργαζούλι τό, Κεφαλλ. κ. ἄ.

Ἀγνώστου ἐτύμου.

Ὁ καρπὸς τῆς γαργαζουλῆς.

γαργάλα ἡ, Εὐβ. (Ἄκρ. Ψαχν.) Ἡπ. Θεσσ. (Ἄλμυρ.) Κεφαλλ. γαργάρα Ἡπ. Θεσσ. Κεφαλλ.

Ἐκ τοῦ ρ. γαργαλίζω. Τὸ γαργάρα κατ' ἐξακολουθητικὴν ἀφομοίωσιν ἢ ἐξ ἀμαρτύρου τύπου γαργαρίζω τοῦ γαργαλίζω, δ ἰδ.

1) Τὸ νὰ ἐρεθίσῃ τίς τινα διὰ γαργαλισμοῦ Ἡπ. Θεσσ. (Ἄλμυρ. κ. ἄ.): Ἄσμ.

Ὅποιος πίνει γάλα, | τοῦ κολλάει γαργάλα (παιδικόν) Ἄλμυρ. Συνών. γαργαλέα, γαργάλεμα, γαργαλητό, γαργαλίκεμα, γαργαλίκημα, γαργάλισμα 1, γαργαλισμός. 2) Τὸ ἔντομον μυῖα ἢ ἱππόβοσκος ἢ ἱππειος (*hippobosca equina*) τοῦ γένους οἰστρῶν (*oestridae*), παράσιτον μὲ κεντήματα ἐνοχλητικὰ ἐπὶ τῶν ἵππων, ὄνων καὶ ἡμιόνων Εὐβ. (Ἄκρ. Ψαχν.) Συνών. ἀλογόμυιγα, βοιδόμυιγα. 3) Μικρὸν οἰδημα τῆς ἐπιδερμίδος προερχόμενον ἐξ ἐρεθισμοῦ Κεφαλλ.

γαργαλέα ἡ, Πελοπ. (Λεῦκτρ.)

Ἐκ τοῦ οὗς. γαργάλε μεταπλασθέντος διὰ τῆς παραγωγικῆς καταλήξεως -έα, δι' ἣν ἰδ. -ζά, τῆς κατ' ἐξοχὴν πληγῶν δηλωτικῆς.

Γαργάλα 1, δ ἰδ.

γαργαλέλλι τό, ἀμάρτ. γαργαλέλλι Ζάκ.

Ἐκ τοῦ οὗς. γαργάλε καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. -έλλι. Ἡ τροπὴ τοῦ λ εἰς ν κατ' ἀνομοίωσιν.

Ἡ σκανδάλη τοῦ πυροβόλου ὅπλου. Συνών. γαργαλέττο 1, γαργάλε 1, γαργαλίδι 2, γαργαλίκι 2, γαργαλίζος, γαργαλιστήρι 2.

γαργάλεμα τό, σύνθηθ. γαργάλ-λεμα Σύμ. γαργάλημα βόρ. ἰδιωμ. γαργάλεμαν Πόντ. (Οἶν.) γαργάλεμ-μα Μεγίστ. γαργάλεμαν Λυκ. (Λιβύσσ.)

Ἐκ τοῦ ρ. γαργαλεύω.

1) Γαργάλα 1, δ ἰδ., σύνθηθ. 2) Εὐσίμον, σκάλισμα Πόντ. (Οἶν.)

γαργαλέττο τό, Καπ. (Ἀραβάν.) Κρήτ. Μήλ. Σῦρ. γαργαλέτσο Κίμωλ.

Ἐκ τοῦ οὗς. γαργάλε καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. -έττο.

1) Γαργαλέλλι, δ ἰδ., Κρήτ. Σῦρ. 2) Εὐλὸν διὰ τοῦ ὁποίου σκαλίζων τις ἐρευνᾷ Καπ. (Ἀραβάν.) 3) Εἶδος χρυσοῦ περιδεραίου Μήλ. 4) Μεταφ. ἐλατήριον, κίνητρον Κίμωλ.: Ἐχει γαργαλέττο μέσα του (δρᾶ, ἐνεργεῖ).

γαργαλεύω πολλαχ. καὶ Καπ. (Ἀραβάν. Σινασσ.) γαργαλεύον πολλαχ. βόρ. ἰδιωμ. γαργαλεύγω Θράκ. (Σαρεκκλ.) Κάμπ. κ. ἄ. γαργαλ-λεύγω Σύμ. κ. ἄ. γαργουλεύω Καπ. (Ἀραβάν.) γαργαλεύω Πόντ. (Οἶν. Σινώπ.) ἄργαλεύω Ἡπ. γαργαλεύω Κύπρ. γαργαλ-λεύγω Μεγίστ. γαργαλ-λεύγω Κάμπ. Τήλ. γαργαλ-λεύγω Ρόδ. γαργαλ-λεύγω Ρόδ.

Ἐκ τοῦ οὗς. γαργάλα.

1) Γαργαλίζω Α 1, πολλαχ. καὶ Καπ. (Σινασσ.): Παροιμ.

Κουφοῦ καμπάνα καὶ ἂν χτυπᾷς, νεκρὸν καὶ ἂν γαργαλεύῃς καὶ μεθυσμένον ἂν κερνᾷς, ὅλα χαμένα πάντε

(ἐπὶ ματαιοπονίας) Ἀθῆν. β) Ἐνεργῶ ψαῦσιν προκλητικὴν ἀφροδισίου ἐρεθισμοῦ Λεξ. Δημητρ. γ) Διεγείρω τὸν πόθον τινὸς διὰ πράξεως ἢ λόγου Λεξ. Δημητρ.

δ) Θωπεύω Κάμπ. 2) Ψηλαφῶ, ἐρευνῶ, ψάχνω Θράκ. (Τσακίλ.) Καπ. (Ἀραβάν.) Πελοπ. (Μάν.) Πόντ. (Οἶν. Σινώπ.): Ἐκεῖ π' τὸν γαργάλεσε, τὸν τζιζ'σε Τσακίλ. Γαργαλεύω τῇ ροιζᾷ (ψάχνω μεταξὺ τῶν κλώνων πρὸς εὗρεσιν καρπῶν) Πελοπ. (Μάν.) 3) Κινῶ, σείω Θράκ. (Σαρεκκλ.): Τὸν γαργαλεύω λίγο γὰ νὰ ξυπνήσῃ. Καὶ ἀμτβ. κινουμαι, σαλεύω Θράκ. (Γέν. Σαρεκκλ. Τσακίλ.): Ὁ δράκως, ἅμα ἢ φλόγα ἀρχίνεψε ν' ἀνάβ', ἀρχίνεψε καὶ αὐτὸς νὰ γαργαλεύῃ (ἐκ παραμυθ.) Σαρεκκλ. || Φρ. Δὲ γαργαλεύει (ἐπὶ ἀνθρώπου ἢ ζώου οὐδὲν σημεῖον δεικνύοντος) αὐτόθ.

4) Σκαλίζω Καπ. (Ἀραβάν.): Γαργαλεύει τὰ δόντια του. 5) Ὁμαλίζω τὸ ἐσκαμμένον μέρος, ὅπου μέλλει νὰ γίνῃ σπορὰ Καπ. (Ἀραβάν.) 6) Παράγω κρότον Θράκ. (Σαρεκκλ.): Κάποιος ποδ'κός γαργαλεύει.

γαργαλήθρα ἡ, Κῶς κ. ἄ.

Ἐκ τοῦ ρ. γαργαλεύω.

1) Ἡ κλειτορίς τοῦ γυναικείου αἰδοίου Κῶς. Συνών. γαργάλε 2. 2) Ἐξόγκωμα ἀγν. τόπ. Συνών. ἰδ. ἐν λ. ἀβγολίθι 2.

γαργαλητό τό, Πελοπ. (Ἀρκαδ.) — Γβλαχογιάνν. Τὰ παλληκάρ. 11—Λεξ. Βλαστ. 389 Δημητρ. γαργαλη-τεῖο Μύκ.

Ἐκ τοῦ ρ. γαργαλῶ, δι' δ ἰδ. γαργαλίζω.

Γαργάλα 1, δ ἰδ., ἐνθ' ἂν.: Οἱ κλέφτες... νοιῶσαν ἓνα γαργαλητό τόσο ξινὸ μέσ' ὅς τὸ λαρύγγι, ποῦ σφίγγαν τὰ σαγόνια τους μὴ σκάσουνε τὰ γέλια Γβλαχογιάνν. ἐνθ' ἂν. Ἐκάμαμε γαργαλητεῖο, μαθὲ ἐγαργαλειόμεστα συναμεταξὺ μας Μύκ.

γαργάλε τό, σύνθηθ. γαργάλ' πολλαχ. βόρ. ἰδιωμ.

Ἐκ τοῦ ρ. γαργαλίζω.

1) Γαργαλέλλι, δ ἰδ., σύνθηθ. 2) Γαργαλήθρα 1, δ ἰδ., σύνθηθ. 3) Φυτὸν τι ὅπερ τιθέμενον ἐπὶ τοῦ μεταξοσκώληκος συντελεῖ εἰς τὴν ταχείαν ἀνάπτυξιν τοῦ Ἴων. (Κρήν.)

γαργαλιάρης ἐπίθ. Πελοπ. (Καλάβρυτ. Κορινθ. Σουδεν.) κ. ἄ.—(Ν'Εστ. 20, 1054).

Ἐκ τοῦ οὗς. γαργάλα καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. -ιάρης.

1) Ὁ εὐκόλως γαργαλιζόμενος ἐνθ' ἂν. 2) Μεταφ. ὁ ἀρεσκόμενος εἰς ἐρωτικὰς ἐπαφάς, ἐρωτύλος (Ν'Εστ. ἐνθ' ἂν.): Ποίημ.

Λεβεντιγὲς καὶ χάρες | καὶ οἱ μικροῦλλες γαργαλιάρης.

γαργαλίδα ἡ, πολλαχ. καὶ Πόντ. (Κερασ. Οἶν.) γαργαλ-λίδα Χίος.

Ἐκ τοῦ οὗς. γαργαλήθρα, εἰς δ ὑποκατεστάθη ἢ κατάλ. -ήθρα ὑπὸ τῆς -ίδα, ἢ ἐκ τοῦ οὗς. γαργαλῶ-νας, δι' δ ἰδ. γαργαλεῶνας, κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον. Πβ. Κορ. Ἱπποκρ. ἀρχ. ἱατρ. 172, ὅπου ἡ λ. συνδυάζεται πρὸς τὸ ἀρχ. γαργαλεών.

1) Ἀδὴν ἐν γένει Χίος κ. ἄ.—Λεξ. Βλαστ. 387. β) Πληθ., οἱ ἀδένες τοῦ λαιμοῦ, αἱ ἀμυγδαλαὶ πολλαχ. Συνών. ἰδ. ἐν λ. γαργαλίδι 1β. γ) Πᾶν ἐν γένει ἐκ-

